

ÜTÜ MÜZESİ

Nihat Özdal

Ütü Müzesi
Nihat Özdal

© Simurg Yayınları,
2025, İstanbul

Kıtap Tasarım
İnanç Avadit

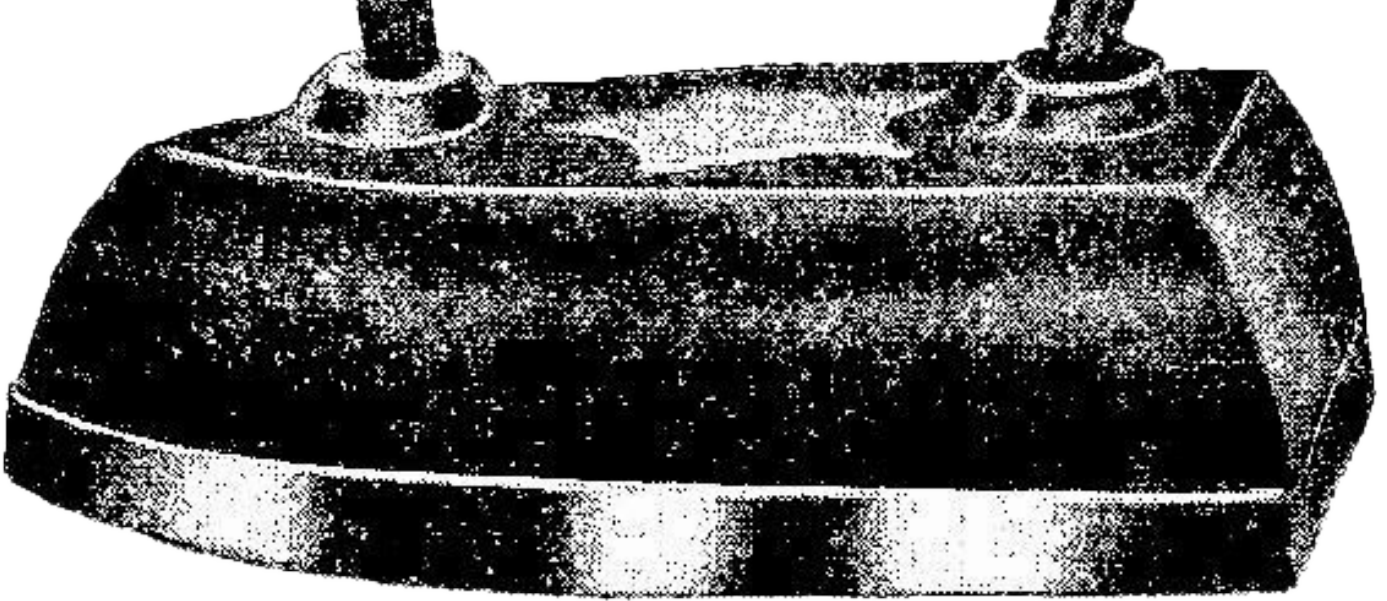
ÜTÜ MÜZESİ

Nihat Özdal

Ol tonuđ ütid (*o, elbiseyi ütüledi*)

Ütü: Ütü. Mala biçiminde bir demir parçasıdır
ki dikiş yerlerini yatıştırmak için kızdırılarak elbise
üzerine bastırılır.

Divānu Lügati't-Türk, Kaşgarlı Mahmud, 1072, III. Cilt, Sayfa 252, I. Cilt Sayfa 68

İnsanın tarihi
kırışıklıkları giderme çabası ile başladı.

En çok düzeltmeye
çalıştığımız şeylerin altında ezildik.

Kullandığımız araçlar, sadece ev için değil kendimiz ile ilgili de çok şey söyler. Yalnızca varlıkları bile çoğu şeyi değiştirir. Başka birinin mirası kırıksa onu düzeltmek anıyı incitmez. Başka birinden kalanın aslına dönerken, görüntünün de özüne ulaşırız. Onun başlangıcının bizde nasıl görüldüğünü kavramak için kırıksıklara ihtiyacımız yok.

Yüzeyleri düzeltmek, şekillendirmek ve parlatmak, bir anlam yaratma ihtiyacı en başında vardı. Cilalı taşlar, dövme çekiçleri, keski, mala, düzlem, zımpara kâğıdı, spatula, pres makinaları elbette ütü; hepsi düzeltme arzusundan icat edildi.

Ütü, zamanın kendisini mi düzleştiriyor, yoksa önceki zamandan kalan izleri mi yok ediyor? Daha işlevsel yanıtları da vardır.

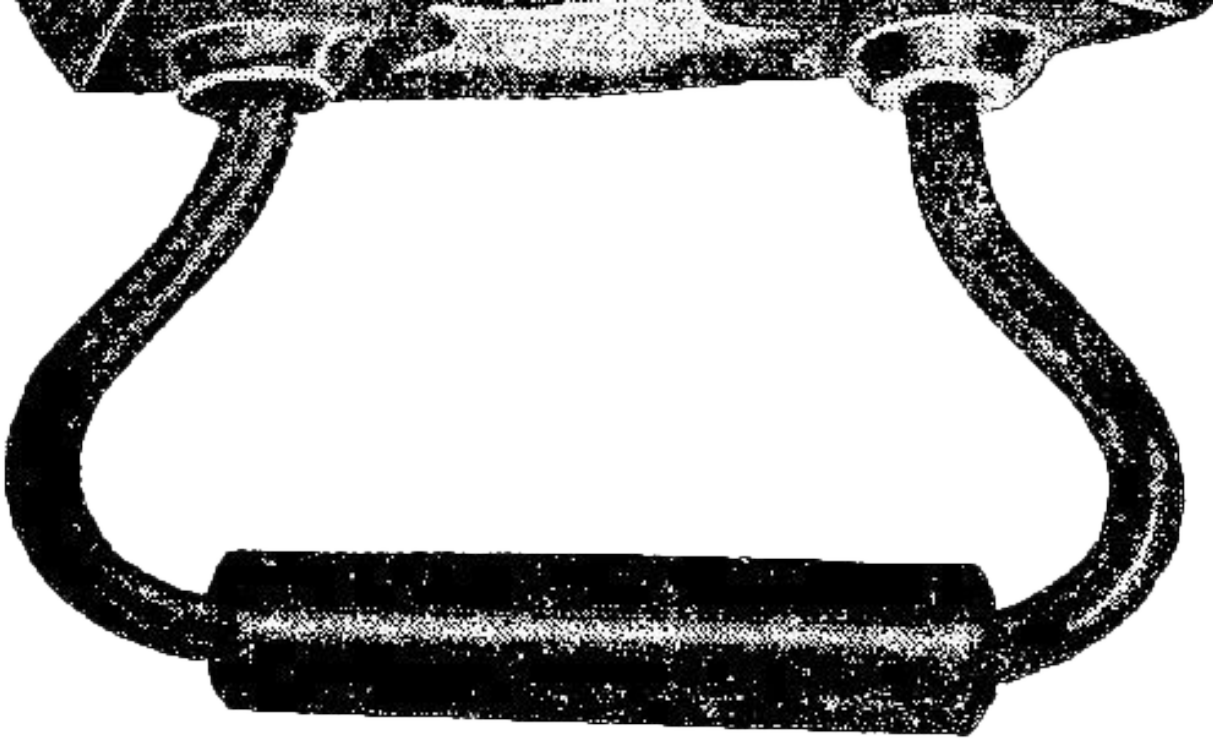
Ütü şimdinin yaratıcısıdır.

Kumaşın geçmişte nasıl kullanıldığını “unutma” işlemine tabi tutar. Her ütüleme, geçmişî geride bırakarak yeni bir düzen kurar.

Sonunda yeniden kırışır, zamanı silecek başka araçlar icat etmemiz gerek.

Pürüzsüz bir yüzey, deneyimsiz ve içeriği olmayan bir boşluk
yarattığı için belki;
Hepimiz kırıksıklıklarla doluyuz.

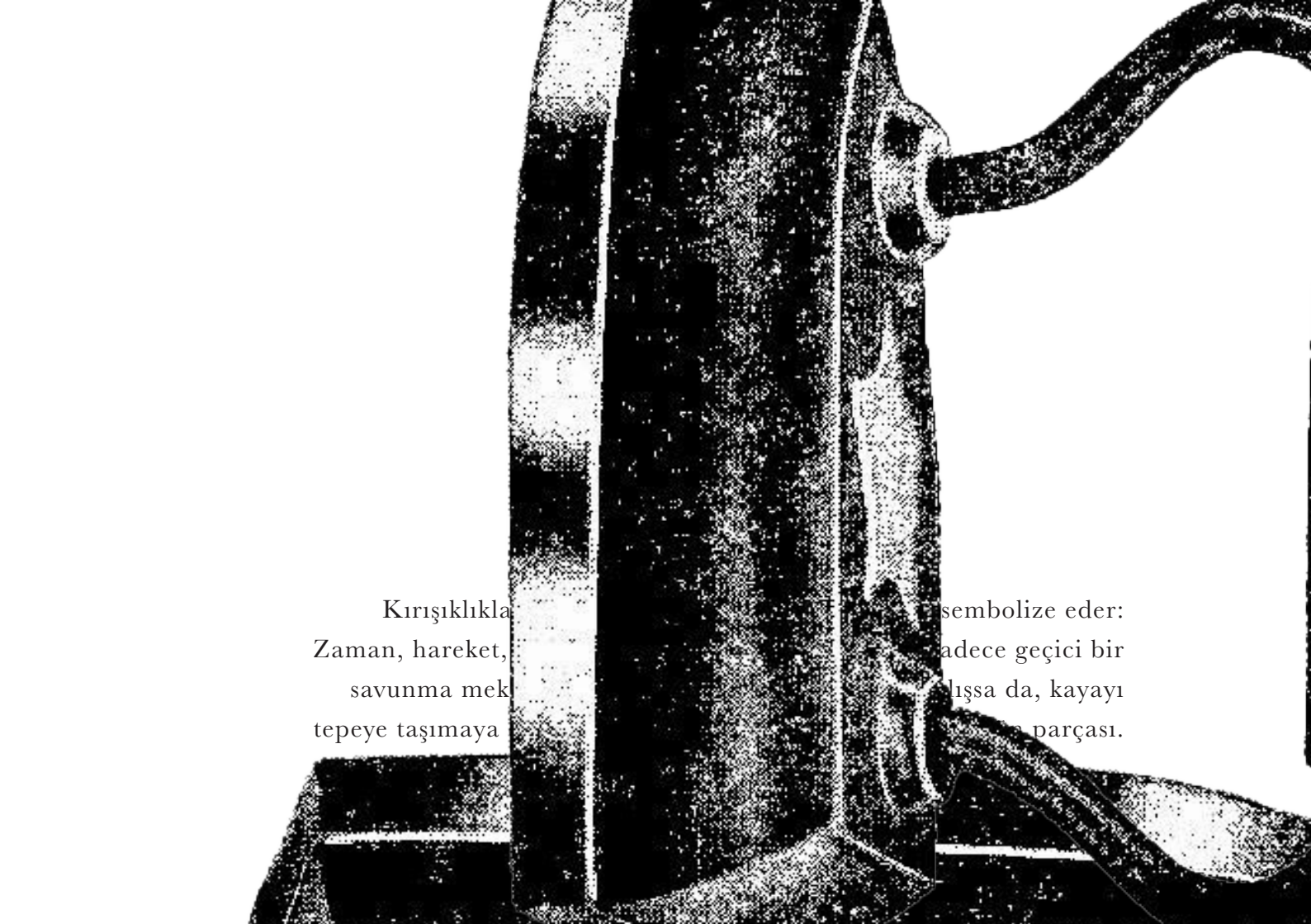

Düzelttiğın sonra tekrar bozulur.

Ütülerden çok bir farkımız yok. En çok kendi yaşamlarımız üstüne
yüküz. Düzeltmeye çalıştığımız her darbe ile kumaşı, kendimizi,
dünyayı biraz daha yıpratıyoruz.

Her düzeltme girişimi, bir başka bozulmanın başlangıcı.

Kırıksıklıkla
Zaman, hareket,
savunma mek
tepeye taşımaya

sembolize eder:
adece geçici bir
alışsa da, kayayı
parçası.

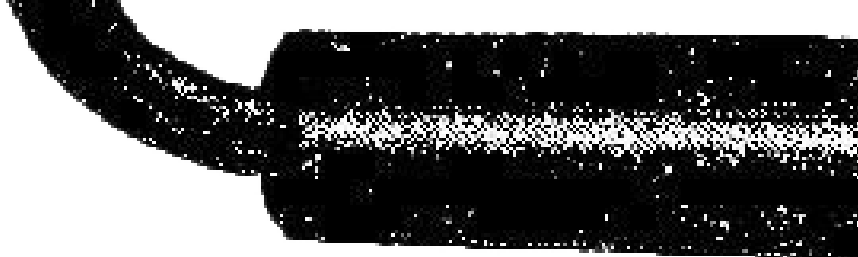
Bu iri ve ağır yüzey, kor, köz, sonraları arkasında uzanan kablolar, ona emanet edilen sıcaklığı dengeli biçimler olarak yorumlasın diye eklendi. Nasıl canlandığı, içinde ne olduğu, ona nasıl yaklaşılması gerektiğini ifade eden sesler gerçektir.

Kumaşın üzerindeki kırışıklıklar, yüzeylerin katlanması, bükülmesi ve dolanmasıdır. Bu farkları geçici olarak düz bir yüzeye dönüştürsek de; bu düzleşme sadece bir aralık.

Kumaş üstündeki hareketi ve zamanı, kırışıklar taşır. Dünyayla kurduğu ilişkiyi somutlaştırır. Bir oluş halidir. Kumaş bu oluşun kabul yeridir. Tereddüt etmez.

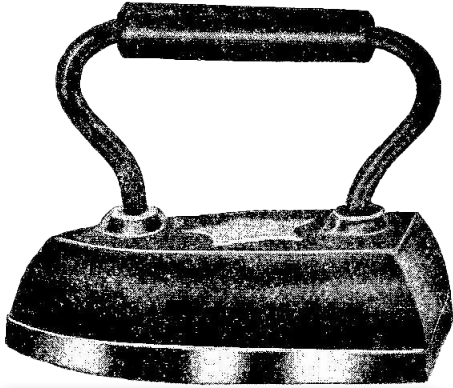
Ütü boşluğun varlığını inkar eder. İnkâr ettiği kadar ağırdır.

Ütü bir örtbas etme aracıdır. Ama varlığı o kırışıklara bağlı olduğu için çabası nafi değildir. Kumaş kütlenin, kırışıklık boşluğun metaforudur. Ütü bu ilişkinin seyircisidir.

Her kırıksıklık, kütleye ait olmayan bir alan açar; bir hafıza, bir hayal ya da bir karmaşanın izlerini bırakır. “Düzgün” kumaş bir idealdir, kırıksıklık ise hakikat. Ütü, bu iki uç arasında gidip gelen bir arabulucu gibi, sürekli bir düzeltme, yeniden yapılandırma çabası içinde kıvrılır. Ama hakikat, hep kütlenin derinliklerinden yüzeye sızar.

Ütü insandır.